

1. ÎNTÂLNIREA

Se iveau zorii. Nu închiseseam ochii toată noaptea. Priveam pe fereastra îngustă și nu vedeam decât brazii care îmbrăcau munții și străjuiau schitul. Cămăruța în care fusesem găzduit îmi devenise atât de familiară și îmi mărturiseam astfel, cât de puține lucruri îmi sunt necesare pentru a-mi afla liniștea. Era văruiță în alb, cu dușumeaua roasă, cu un pat îngust cu o saltea tare, o cruce din lemn atârnată deasupra patului și o masă pe care stăteau rânduie câteva zeci de cărți. Mă așteptasem să fiu trezit devreme și întrebat care este scopul vizitei mele aici, dar nu auzeam încă niciun zgomot. Am bătut atâta cale până la omul care locuiește aici. Azi-noapte am ajuns prea târziu și n-am putut schimba decât câteva vorbe. Nici acum nu știam dacă puteam formula prea limpede ceea ce speram de la el. Dintre cărțile de pe masă citisem și eu câteva. Răcoarea dimineții mă izbea, de parcă aerul voia să mă convingă de tăria libertății lui. Auzeam păsări ciripind vesele undeva, în pădurea de brazi. Începusem să-mi revin din oboseala de după insomnie. Îmi bătea cineva în ușă. Nu putea fi decât el.

- Andrei, ce dorești de la mine? m-a întrebat direct.

- Domnule Martin, încercam să fiu coerent, am aflat de dumneavoastră și am venit cu speranța că mă veți înțelege. Am absolvit filosofia și n-am dobândit un raport firesc cu viața. Am încercat să mă identific cu gândirea altora, să-mi construiesc una proprie, dar nimic nu se-ncheagă și nimic nu durează. Știu că sunteți medic și m-am gândit că v-ați retras aici, din același motiv. Poate mă puteți ajuta să evit o cădere, din neputința de a mă integra firesc în propria viață.

- Eu n-am reușit aceasta nici până la vârsta mea și am cunoscut durerea de orice fel și sunt singur aici de ani buni, pentru meditație, mi-a răspuns sincer, ca un școlar. Să ieșim! m-a îndemnat.

Îl urmam cu încredere. Părea un om atât de bun. Pe drum, mi-am spălat fața la izvor și m-am pomenit ajuns pe culmea unui deal, cu cerul peste noi.

- Cum te simți aici? Ești liber aproape de cer? a continuat să mă întrebe.

- De cele mai multe ori, da, i-am răspuns, dar simt cerul și ca pe un capac pus deasupra lumii, care mă forțează să fierb odată cu ea. Pentru viața mea aveam planuri mari, de aceea am studiat filosofia. Dar, mă cuprinde vârtoarea lumii la tot pasul și nu cred că o pot suporta, decât înțelegând creația. Sunt convins că mă culeg din toate și nu-mi place cum mă aflu prin ele.

- Andrei, să nu speri că o să te vindeci prea repede. Viața se cere înțeleasă până la capătul ei, doar fiecare tablou care o descrie este nou și are un rost.

Mă liniștea vocea lui, de parcă timpul stătuse. Soarele strălucea fericit. Mă făcea să-i zâmbesc, de parcă avea nevoie să comunice cu mine.

- Simt o mare durere când aud oamenii plângându-se de neînțelegere, a rupt tăcerea Martin. Omul se angajează de copil spre a cunoaște, cu speranța că toate se vor lăsa înțelese. Pe măsură ce acumulează cunoștințe, descoperă că nu poate decât să-și accepte neștiința, pentru a nu dispera. Am convingerea că viața este un dar plăcut. Păcat că nu-l putem trăi ca atare, în mod continuu. Trebuie să ne îmbunătățim vederea minții. Durerea să cadă ca o mască și fericirea să răsară prin toate. Viața nu trebuie înfruntată, ci primită cu brațele deschise.

La întoarcere, mângâia ramurile de brad, care ne întâmpinau pe potecă.

- Martin, retras aici, ai convingerea rostului singurătății pentru aflarea de sine? l-am întrebat direct.

- Aici e casa mea și nu m-aș mai putea acomoda cu forfota lumii, mi-a răspuns sigur de el.

Se vedea schitul. Părăsit de mulți ani și preluat de Martin în urmă cu cinci ani, părea acum un așezământ locuibil.

- Am aici o bisericuță, cea mai rămas din ea. Nu mi-o doresc altfel, pentru rostul pe care îl are pentru mine. Acolo îmi eliberez mintea de orice prejudecată, de corsetul rațiunii, mi-a mărturisit.

- Ești credincios ? am întrebat fără ezitare.

- Cred în mine și în toate cele care mă susțin. A fost un timp când credeam în Dumnezeu, un timp când l-am refuzat și am rămas singur. Acum sunt eu însumi din toate adunat, ca un fond de culoare. Nu îl mai pot despărți pe Dumnezeu de mine sau de bradul din fața noastră.

- Pentru ce te rogi? am continuat seria întrebărilor.

- Pentru a fi eu însumi în cele ce văd, în cele ce am, în cele ce fac și în cele ce simt. Cel mai greu este să fiu eu însumi în tot ce gândesc, mi-a zis.

- Crezi în simbolul crucii? am insistat, de parcă mă teameam să mă opresc. Speram să aflu de la el răspunsuri pentru mine.

- Andrei, creația este un cumul de simboluri, care le cuprinde și pe acelea create de om. M-am născut creștin și am crezut în creștinism așa cum mi l-a predat lumea. Nu mă pot despărți de o credință în mod definitiv, oricât ar evolua rațiunea și oricât ar încolți-o intuiția. Prin oricare credință te mărturisești. Chiar dacă nu mai cred în timp, îmi respect chipurile mele de altădată. Mă iubesc cum am fost, pentru a mă iubi cum sunt. Crucea a devenit pentru mine un simbol al unității sinelui. Prin gestul de a-mi face cruce, mă adun din toate cele de acum și de oricând.

Părea foarte sigur de răspunsurile pe care mi le oferea, de parcă avea convingerea că-i pot înțelege felul de a fi.

- Cum reziști aici? Nu te încercă teama sau singurătatea? Ești atât de puternic? continuam să îmi satisfac curiozitatea de a-l cunoaște.

- Sunt om și nu pot face ca fericirea să dureze continuu. Sunt întrerupt în trăirea firească de sine, de plictiseală și de teama de eșec, nestăpânindu-mă neschimbător și sigur de mine. Dar, singurătatea este condiția care mă eliberează, care mă lasă să mă desfășor în creație, așa cum sunt. Doar singur intru în armonie cu creația și devin de-al ei. Cum aş putea mângâia soarele mai sincer decât o pot face de aici? Cum aş putea să-mi răsfir degetele către cer, precum coroanele capacilor? Cum aş putea mângâia pământul, când doar de aici îi simt pulsul? Cum aş putea trăi viața în ritmul curgerii acestui izvor, altundeva? își deschidea sufletul Martin.

- Cum ai devenit astfel? Recunoști niște etape din viață, care te redau diferit?

Abia mai murmuram întrebările, căci se lăsase seara și știam că forțam bunătatea lui.

- Recunosc că doresc să fiu eu însumi dintotdeauna. Faptul că am renunțat la cariera de medic e motivat astfel. Nu mai eram eu, profesând ca medic. Nu este vorba că mi s-a făcut silă de bolile trupului sau că nu îmi mai iubesc semenii. Iubesc totul, inclusiv pe mine mult mai sincer, de aici, prin acest mod de a viețui. Și fac exerciții de sinceritate în fața cerului plin de stele, căci nu aflu în lume ochi mai pătrunzători și mai iubitori, decât stelele.

2. LACUL

M-am trezit cam târziu. Dormisem atât de bine! Martin spârgea lemne.

- Astăzi este o zi senină. Dacă ni se oferă un dar atât de frumos, trebuie să știm să-l primim, ca atare, m-a întâmpinat el. Știu o priveliște căreia o zi ca aceasta îi susține măreția.

Am pornit în urma lui pe poteca către pădure, mușcând cu grijă dintr-un măr, încât să nu îl abat de la mărturisirile sale. Martin avea vreo cincizeci de ani. Era un bărbat frumos. Părul castaniu, ondulat nu-l trăda. Nu părea să îmbătrânească vreodată. Își elibera fruntea înaltă, răsfirându-și degetele lungi prin păr, când acesta se răvășea.

- De ce ai fugit de lume? Am auzit că aveai o carieră sigură și ca să ajungi chirurg, nu-i așa ușor. De ce ai renunțat la tot? Știu că ți-ai pierdut soția și fiica. Aceasta a fost cauza retragerii tale în pustietate? am preluat cursul discuției. Și mie mi-a murit iubita. Avea leucemie. Asta a făcut imposibilă integrarea mea în creația neînțeleasă. De aceea sunt aici.

- Ne-a fost dăruită iubirea sau, mai bine zis, ne-am dăruit iubirea așa cum ne trebuia, așa cum ne-a corespuns. Cred cu convingere că nimic din cele care ne descriu viața nu este străin de voia și de nevoia noastră. De aceea, am renunțat să mai fac pe cineva responsabil de viața mea. Caut să le recunosc tuturor necesitatea și să le primesc ca pe niște daruri. Iubirea nu se stinge în timp. Timpul nu are putere asupra sufletului. El pare să ordoneze schimbările creației materiale. Nu trebuie spus niciodată că ai iubit ceva, aruncându-ți sufletul în ghearele timpului. Amintirea face parte din prezent, mă lămurea el.

- Dar, m-a schimbat în rău pierderea ei, m-am apărat. Cu ea, iubeam totul, acum nu mai iubesc nimic.

- Refuzi să te cunoști. Știu că o iubești și pe ea și totul, mai mult decât înainte. Altfel nu ai încerca să te salvezi. Ce cauți la mine, dacă nu salvarea ta? Asta înseamnă că te iubești mai puțin? mă contrazicea.

- Am încercat să mă sinucid, i-am mărturisit, ca argument.

- Tot din iubire de sine, sperând la ceva mai suportabil, dacă nu, chiar la fericire. Sinuciderea este un act egoist și, deci, extrem prin scopul lui.

Urcam supărat de descoperirea lui. Nu m-am înțeles niciodată așa.

- Cum de interpretezi așa durerea? Doar ai fost medic, i-am reproșat.

Barierile de orice fel dintre noi se spulberaseră într-o clipă.

- Nu mă mai las dominat de aparențe, de prejudecăți. Nu trebuie să sufăr pentru moarte sau pierdere, pentru că așa fac toți și nu am voie să fiu altfel decât ei. Nu trebuie să semăn cu nimeni. Trebuie să am curajul să mă privesc. Și dacă mă

descopăr diferit de alții, să mă accept firesc, nu cu vinovăție. Prejudecățile ne falsifică și ne fac să trăim vinovăția față de noi înșine. Descoperirea asta m-a îndepărtat de creștinism. Nu am voie să fug de mine sau să mă urăsc pentru cel ce sunt, mi-a răspuns ferm.

Soarele ardea. Ieșisem de mult din pădure.

- Vrei o bucată de fagure? m-a întrebat cu blândețe. Știu că ești prea tânăr pentru a fi tu însuși, dar știu și că înțelegeți ce spun.

Am luat fagurele și lingându-mi degetele m-am îndepărtat. Un pârâu răsărise din pădure și nu îi puteam refuza cântul. Mă limpezea de toate temerile.

- Pârâul ăsta este lecuitor de teamă, i-am mărturisit.

Și-a ridicat privirea și am simțit că nimeni nu mă poate iubi mai mult decât o face acest om străin, acum, aici. Simțeam că mă trezesc dintr-o somnolență, de care mă lăsasem copleșit mulți ani. Sufeream o schimbare, de care nu cred să fi fost în stare de unul singur. Vizita mea la Martin căpăta un rost. Urcam muntele pieptiș și un zgomot se amplifică, ca o izbitură. Pârâul aduna apa deșirată a unei cascade. Apa se supunea aici prefacerii în stropi și vapori. Zgomotul îi descria durerea.

- Semăn cu cascada într-un fel. Viața mă împrăștie în toate felurile, i-am mărturisit melancolic. Mă trăiesc, ca izbit de stânci, neputând să mă raportez firesc la cele care mă înconjoară și la cel ce pot constata, rațional, că sunt.

- Ești pe placul meu, îmi mărturisea Martin, la rândul lui. Sensibilitatea ta afectivă îți descrie sufletul deschis către frumos și bine. Iar condiția ta adevărată nu poate fi atinsă fără o astfel de deschidere. Te identifici cu elementele creației și asta îți dezvăluie rațiunea în comuniune cu sufletul. Nu poți fi tu însuși fără unitatea dintre ele. Și nicio unitate nu se împlinește fără deschiderea celor ce se vor unite.

Discuțiile cu Martin semănau cu niște adevărate confesiuni. Ajunsesem la destinația dorită. Un lac se întindea ca o mare, în fața noastră. Părea că munții se retrăseseră înfrânți din calea apei.

- Seamănă cu o oglindă imensă, în care doar cerul se privește, m-am pomenit exprimându-mă.

- Doar la suprafață e chipul cerului, căci în adânc totul rămâne ascuns vederii, m-a completat Martin. Nici rațiunea nu depășește vederea omului și puțințele sale. Atunci când omul inventează ceva, prin care își sporește forța, rațiunea ascultă de intuiția aceluia posibil și se supune ei. Adevărul nu stă la vedere. Trebuie căutat intuitiv, continua el, în timp ce se cuibărea în iarba de pe malul lacului. Și cele nevăzute sunt la fel de adevărate sau mai adevărate decât cele care ne sar în ochi. Limitându-ne doar la cele percepute și raționate, ne lipsim de forța proprie, autentică. O refuzăm în mod voit și nu avem cum să fim adevărați fără ea.

- Dar, o astfel de înțelegere face spiritul să se trăiască liber de om, insistam eu. Este aceasta o rătăcire sau o regăsire a sinelui ?

- Este mai mult o construcție de sine, mă lămură Martin. Spiritul nu scoate nimic din arhivă, pentru că nu recunoaște timpul. Timpul este ordinea impusă rațional asupra materiei. Ori, materia-i este un chip fidel, dar doar un chip posibil. Ce treabă are spiritul, în esența sa, cu timpul? Cade conceptul de memorie, ca o calitate atribuită spiritului. Nu cred în memorie, pentru că nu cred în sinele meu ancorat de timp. Cred în actul de creare de sine, ca om cuprins în creație.

Răsăriseră niște nori.

- Prin toate cele percepute, spiritul poate afla adevărul despre sine. Nu a reușit omenirea să descifreze taina norilor,

a reluat discuția ca pentru sine. Nu mai putem zăbovi, că se arată ploaia.

Ne grăbeam spre schit. Fulgerele brăzdau cerul, de parcă urmăreau să-și dăruiască lumina. Tunete asurzitoare cutremurau pădurea, încât cascada părea amuțită. Se inversase, brusc, ordinea de dominație în natură. Mă înfiora totul.

- Nu-ți fie teamă!, urla la mine Martin, în răgazul dintre tunete. Suntem de-ai cerului și de-ai pământului. Dacă le suntem necesari, precum ne sunt ei nouă, ajungem cu bine. Trebuie să iubim natura dezlănțuită, furioasă, ca pe noi înșine. E chipul fiecăruia dintre noi și nu încapă trădare de niciun fel între creator și creația sa.

Ajusesem la schit. Ne retrăsesem fiecare în chilia sa pentru a ne schimba hainele ude. L-am tot așteptat pe Martin, dar nu s-a mai arătat. Răsăriseră atâtea stele, încât întunericul părea că se retrage rușinat din calea lor. Martin reușise să mă desprindă de lume atât de repede. Nu înțelegeam ce îl face să pară altfel decât oricare om pe care l-am cunoscut. Aici puteam gândi după voia mea. Îmi dădeam seama cât de mult depindeam de prejudecăți. Mă recunoșteam un caraghios, pentru supunerea mea în fața unor măști umane. Nu cunoșteam oameni în lume, ci măștile lor. Ce mă întrista era că mă lăsasem ghidat de măști și devenisem o mască pentru mine însumi. De ce făceam asta? Nimeni nu mă obliga la vreun fel de conformism. Mi-era teamă să nu greșesc, dacă nu le sunt pe plac. Nu reușeam să le câștig aprecierea, nici dacă îi urmam orbește. Dar, mă temeam să mă despart de judecata lumii, ca și cum mi-ar fi insuportabil să trăiesc doar după capul meu. Trebuia să îi respect lumii ordinea de orice fel, altfel nu mă simțeam integrat în ea. Dar, de ce îmi refuzam libertatea de a fi eu însumi, făcând compromis cu lumea? Răs-

punsul răsărea ca o stea în noapte. Teama pe care o așisam masca lașitate care mă caracteriza. Ce fel de om sunt?

3. SINELE

Începea o nouă zi de pedagogie cu Martin.

- Andrei, când te privești în oglindă, ce vezi? m-a întrebant la micul dejun.

- Adică, cum mă văd? am încercat eu o corectură. Sincer, nu prea îmi place să mă privesc în oglindă, i-am răspuns.

- Fugi de tine? insista, curios.

- Consider că este un act de contemplare fizică, care nu are importanță. Nu îmi oferă adevărul în niciun fel, i-am mărturisit.

- Greșit, m-a contrazis el. Toate cele create, prin care viața capătă un chip, spun adevărul despre cel care se încearcă astfel, adică despre spiritul cu chip de om. Nu poți să raționezi spiritul, lipsindu-l de chipul lui material. Spiritul trebuie să câștige forța rațiunii, pentru a se elibera intuitiv. Rațiunea este fondul pe care intuiția răsare, ca lumina în întuneric, iar fondul de lucru al rațiunii este creația. Niciuna nu se poate lipsi de cealaltă.

Întors în cameră, am smuls din teancul de cărți una de filosofie. Mă gândeam, cum trăiește fericirea un filosof, care susține că s-a înțeles ca spirit. De afară răzbătea ca un ecou, vocea lui Martin.

- Hai la pescuit! Sunt buni niște păstrăvi la cină, mă îndemna el, bucuros.

Puteam să-l refuz? Pentru el venisem aici. Pe poteca către pârâu, brazii mă provocau la îmbrățișări. Am luat trunchiul